Hukuk Bölümü 2013/1758 E. , 2013/1969 K.

- **5429 SAYILI TÜRKIYE İSTATISTIK KANUNU UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTİĞI**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : N.S.

Davalı : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Samsun Bölge Müdürlüğü

O L A Y : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Samsun Bölge Müdürlüğünce, 16.5.2012 günü "hanehalkı bireyleri tarafından hane kapısının açılmaması, hanehalkı bireylerinin geçerli bir mazeret olmaksızın cevaplamayı reddetmesi" üzerine, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54.maddesi uyarınca tutulduğundan bahisle davacı hakkında "Hanehalkı birinci cevapsızlık tutanağı " tutulmuş, 30.5.2012 günü, tutanak ve anket soru formu iadeli-taahhütlü olarak "en geç yedi gün içinde doldurularak belirtilen adrese gönderilmesi/verilmesi,aksi takdirde hakkında idari para cezası uygulanacağı uyarı yazısı ile birlikte gönderilmiş, süre bitiminde davacıya 850,00 TL idari para cezası verilmiştir.

Davacı, gönderilen ödeme emri ile haberdar olduğunu söylediği, ödeme emrinde belirtilen idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine itirazda bulunmuştur.

ÇORUM 3. SULH CEZA MAHKEMESİ: 19.6.2013 gün ve D.İş No:2013/324 sayıyla; davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ÇORUM İDARE MAHKEMESİ: 21.10.2013 gün ve E:2013/630 sayıyla; 5429 sayılı Kanun'da idari para cezasına karşı başvuru yolu düzenlenmediğinden Kabahatler Kanunu'na göre davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 30.12.2013 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5429 sayılı Kanun'un 54. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırıl-ması istemiyle açılmıştır.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun" İdarî para cezaları" başlıklı 54. maddesinde, " Sayımlarda geçerli mazereti olmadan verilen görevleri yapmaktan kaçınanlara beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır. Görevlendirilenleri geçerli mazereti olmaksızın eğitim ve toplantılara göndermeyen veya görev yapmasına izin vermeyen kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ve sorumlularına, izin vermedikleri her kişi için beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve bu durum ilgililerin kurumlarına bildirilir. Ayrıca, görevlendirilmek üzere yetiştirme kurslarına katılan kimselerden, görevlerini geçerli mazereti olmaksızın yapmaktan kaçındıkları takdirde, yetiştirilmeleri için yapılan giderler genel hükümler çerçevesinde tahsil edilir.

Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından Program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, fiilin;

a) Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası,

b) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/3/2008 tarihli ve E.: 2006/167, K.: 2008/86 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 25/11/2008-5813/3 md.) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,

c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası,

İdarî para cezası uygulanır.

İdarî para cezası ve diğer cezaların uygulanması, istatistikî birimin bilgi verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

7201 sayılı Tebligat Kanununda belirtilen usûllerden biri ile yapılan tebligatlar veya araştırmada görev alan personel tarafından bilgi ile ilgili dokümanların istatistikî birim yetkilisine verildiği veya bilginin istenmesi amacıyla istatistikî birimin ziyaret edildiğine ilişkin Başkanlıkça belirlenen usûllere uygun olarak tanzim edilmiş tutanaklar, istatistikî birimlerden bilgi istendiğinin tevsikinde yeterli olup, ispat için başka belge aranmaz.

Bu madde hükümleri, sözleşme ile üçüncü kişilere yaptırılan araştırmalar için de uygulanır.

İdarî para cezalarına ilişkin karar, sayım için mahallî komiteler kurulması durumunda, komitelerin başkanı tarafından; Programda belirtilmek şartıyla sayımların başka kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi durumunda bu kurum ve kuruluşların en üst yöneticileri tarafından; diğer durumlarda ise Başkanlığın merkez veya taşra teşkilâtının en üst amirleri tarafından verilir ” denilmiştir.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa’nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu’nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun’un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nda da idari para cezasına başvuru konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu’nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Çorum İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Çorum 3. Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Çorum İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, Çorum 3. Sulh Ceza Mahkemesi’nin 19.6.2013 gün ve D.İş No:2013/324 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.12.2013 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.